

AUDYT | Odpowiedzialność za sprawozdawczość

Kierownik jednostki podpisze oświadczenie po atestacji raportu ESG

MARIA BIELA

W październiku 2024 r. opublikowano projekt standardu usług atestacyjnych w zakresie sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju 3002PL, który zakłada uzyskanie od kierownika jednostki oświadczenia. Nie stanowi ono prawa, jakie obowiązki ma kierownik jednostki, bo te wynikają z różnych przepisów. Można jednak się przyjrzeć, co zarząd deklaruje, że potwierdził, zorganizował, zapewnił i zagwarantował.

MARIA BIELA
biegła rewident,
Dział Wdrożeń Consolia ESG

Oświadczenia to nie nowość

Oświadczenia pojawiają się w różnych usługach atestacyjnych i nie są zaskoczeniem. Na etapie podpisywania zlecenia zarząd powinien zapoznać się z projektem, jakie obszary będą objęte oświadczeniem. Kierownik jednostki jest organem zdefiniowanym w ustawie o rachunkowości i może składać się z kilku osób, których zadania są podzielone. Nie oznacza to, że podział zadań zwalnia z solidarnej odpowiedzialności. Oświadczenie podpisywane dla grupy kapitałowej będzie wymagało zaprojektowania systemu zbierania informacji do potwierdzenia w oświadczeniu albo ustalenia z zarządami jednostek, jakie obowiązki im przynależą i w jakich zakresach zarządy spółek będą deklarowały ich realizację. Obowiązki będą delegowane do niższych szczebli w całej organizacji, a samo delegowanie nie zwalnia z odpowiedzialności. Prowadzi nas to do konkluzji, że z punktu widzenia zarządu jednostki i grupy warto mieć zaprojektowany spójny system, w tym pozyskiwania zwrotnej informacji, by docelowo deklaracje zawarte w oświadczeniu wynikały z danych i systemu, a nie były tylko wynikiem ocen i przekonań.

Deklaracje możemy podzielić na kilka grup:

- a) pełna deklaracja zapewnia, że wypełniono obowiązki i wymogi prawa,
- b) deklaracje dotyczące kontroli wewnętrznej,

- c) deklaracje zapewnienia należytej staranności w procesie,
- d) deklaracje dotyczące błędów, oszustw,
- e) deklaracje zapewnienia zgodności SZR,
- f) deklaracje zapewnienia jakości danych i szacunków.

Odpowiedzialność za raport

Odpowiedzialność za wypełnienie obowiązków prawa w zakresie zrównoważonego rozwoju jest bardzo obszernym zagadnieniem. To wypełnienie obowiązków prawa rozciąga się na całą organizację i w zasadzie jest odpowiedzią na pytanie czy w organizacji i modelu biznesowym wiedza teoretyczna została przełożona na politykę, procedury i działania, które zapewniają, że poszczególne działy i zespoły będą operacyjnie działać w zgodzie z nowymi regulacjami. Warto zrobić listę obowiązujących regulacji, która dotyczy poszczególnych działów i mapowanie na procedury wewnętrzne.

Odpowiedzialność za system kontroli wewnętrznej w zakresie zrównoważonego rozwoju oznacza odpowiedzialność za zaprojektowanie procesu i kontroli wewnętrznej, wdrożenie oraz utrzymanie, czyli realizację. Zaprojektowanie systemu oznacza zaplanowanie, przypisanie zespołów w obrębie grupy i odpowiedzialności, określenie etapów w tym procedur weryfikacji i nadzoru. Projektowanie to ma swój wyraz w dokumentach, polityce, procedurach czy schematach. Istotny wpływ będzie miał wybór narzędzi do raportowania zrównoważonego rozwoju czy

będą to systemy informatyczne, narzędzia pracy współdzielonej, czy proste agregacje w excel. Nie każde narzędzie daje takie same możliwości, a wybór narzędzia istotnie określa podejście kierownika do zaprojektowania systemu kontroli. Jakie podejście jest do bezpieczeństwa danych, zarządzania dostępami i hasłami? Jak identyfikowane są w procesie punkty, w których potrzeba weryfikacji i kontroli poprawności wprowadzania danych? Czy kontrole rzeczywiście mają miejsce i czy są skuteczne? Wiedza ta jest tym bardziej ważna, że oczekuje się, że kierownik jednostki poinformuje o istotnych słabościach kontroli wewnętrznej. By odpowiedzieć na te pytania, potrzebny jest plan procesu, dostęp do danych wskazujących, czy zadania są realizowane, dostęp do raportów oceniających skuteczność przyjętych kontroli oraz wbudowany w proces system działań naprawczych. Wiedza ta pozwala na ciągłe podejmowanie działań poprawiających jakość raportowania i skuteczność kontroli. Nie jest to praca pojedynczej osoby, a efekt działań zespołu wykorzystującego konkretne narzędzia.

Kierownik jednostki informuje o rzeczywistych, podejrzewanych i domniemyanych oszustwach, niezgodnościach, które wpływają na sprawozdanie zrównoważonego rozwoju (dalej: SZR). Uzyskanie takiej informacji zakłada, że jest zaprojektowany system kontroli, który takie błędy identyfikuje, jest system zgłaszania oszustw, błędów rzeczywistych i potencjalnych, które podlegają ocenie. Wydaje się, że największą trudnością w świadomej odpowiedzi na pytanie o błędy i oszustwa jest odpowiedź, czy w przekroju organizacji poszczególne osoby odpowiedzialne przeprowadzają weryfikację i wiedzą jak zgłaszać i naprawiać nieszczelności. Brak takiego systematycznego podejścia doprowadza do sytuacji, w której kierownik deklaruje brak oszustw nie dlatego, że jest przekonany, iż system działa szczerze, ale dlatego, że dotychczas takie nieprawidłowości nie zostały ujawnione.

Odpowiedzialność za zaprojektowanie i wdrożenie procesu należytej staranności, który stworzy ramy działań, by uznać, że dane zbierane

i raportowane w SZR są zgodne z ESRS. Należyta staranność zakłada, że zostaną dobrane właściwe środki, zostaną zapewnione zasoby, czas i wiedza. W ten zakres zaliczamy:

- a) zaplanowanie procesu i realizację w rozsądnym czasie,
- b) współpracę z doradcami gdy w organizacji brak wiedzy i doświadczenia,
- c) dopóki nie ma możliwości, aby uzyskać zrozumienie łańcucha wartości organizacji,
- d) opracowanie systemu zarządzania ryzykiem,
- f) adekwatne podejście do oceny podwójnej istotności,
- e) wdrożenie narzędzi usprawniających zarządzanie danymi, by były zweryfikowane i kompletne.

Potwierdzenia w zakresie jakości danych ujętych w SZR oznacza zapewnienie, że dane są rzetelne, czyli kompletne, niestronnicze, wolne od zniekształceń, jasne i zrozumiałe, porównywalne, weryfikowalne, to znaczy, że mają powiązanie z dokumentami źródłowymi. By mieć przekonanie, że ujawnienia spełniają te cechy, potrzebny jest przejrzysty system, gdzie dane mają ślad weryfikacyjny i powiązania pomiędzy danymi wejściowymi a finalnymi ujawnieniami są weryfikowalne. Mówimy o danych w przekroju wymaganych raportowaniem ESRS niezależnie, czy są to ujawnienia wynikające bezpośrednio z ESRS, ujawnień taksonomicznych czy są elementem kalkulacji śladu węglowego.

Potwierdzenie, że SZR zawiera informacje wymagane, kompletne, istotne i przydatne w podejmowaniu decyzji. By to zapewnienie było możliwe niezbędne jest poprawne przeprowadzenie oceny podwójnej istotności i uwzględnienie w procesie głosów interesariuszy. Ten element procesu gwarantuje, że w dalszych etapach projektowania modelu biznesowego doboru polityki, celów i mierników dobierane są informacje istotne, a ujawnienia w raporcie są odpowiedzialne na nie.

Kierownik potwierdza, że informacje zawarte w SZR zostały omówione z przedstawicielami pracowników, a w samym SZR są zawarte wyniki tej dyskusji.